

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. פרה שהזיקה גובה מולדה מאי טעמא גופה היא תרנגולת שהזיקה אינו גובה מביצתה מ"ט פירשא בעלמא הוא.....2
- ב. אין שמין לפרה בפני עצמה ולולד בפני עצמו אלא שמין לולד על גב פרה שאם אי אתה אומר כן נמצא אתה מכחיש את המזיק.....2
- ג. וכן אתה מוצא בקוטע יד עבדו של חבירו.....3
- ד. וכן אתה מוצא במזיק שדה של חבירו.....4
- ה. פרה דחד וולד דחד פיטמא לבעל פרה נפתא ... חולקין והלכתא חולקין.....5
- ו. הקדר שהכניס קדרותיו ... הכניס פירותיו לחצר בעה"ב שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה בהן בעל הפירות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב 5
- ז. הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות ונגחו שורו של בעל הבית או שנשכו כלבו של בעל הבית פטור.....7
- ח. נגח הוא שורו של בעל הבית חייב.....7
- ט. נפל לבורו והבאיש מימיו חייב.....7
- י. ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב רבי אומר בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו לשמור 9
- יא. הא ברשות לא מיחייב בעל קדירות בנזקי בהמתו דבעל חצר ולא אמרינן קבולי קביל בעל קדירות נטירותא דבהמתו דבעל חצר.....10
- יב. הכניס פירותיו לחצר בעל הבית ... לא שנו אלא שהחלקה בהן אבל אכלה פטור מאי טעמא הוה לה שלא תאכל.....10
- יג. הנותן סם המות לפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.....11
- יד. האשה שנכנסה למחון חטים אצל בעל הבית שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור אם הוזקה חייבת.....11
- טו. איבעיא להו היכא דקביל עליה נטירותא מהו דנפשיה הוא דקביל עליה או דלמא אפילו נטירותא דעלמא קביל עליה.....12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

דף מז.

א. פרה שהזיקה גובה מולדה מאי טעמא גופה היא תרנגולת שהזיקה אינו גובה מביצתה מ"ט פירשא בעלמא הוא

אף על גב שהתם אינו משלם אלא מגופו, פרה מעוברת שהזיקה¹ גובה את החצי נזק ממנה ומולדה² מפני שהוא כגופה, ואפילו נאבדה הפרה או שאינה שוה כשיעור חצי הנזק, משתלם כל חצי הנזק מן הולד שהוא כגופה³.

אבל תרנגולת שהזיקה אין גובין מביצתה לפי שאינה כגופה אלא מובדלת ומפרשת ממנה, אולם אם הביצה עדיין אנודה בגופה, יש אומרים שגובין ממנה שגוף אחד הוא.

ב. אין שמין לפרה בפני עצמה ולולד בפני עצמו אלא שמין לולד על גב פרה שאם אי אתה אומר כן נמצא אתה מכחיש את המזיק

¹ שו"ע ונו"כ שצמ"א

² ולא תימא דלא משתלם מהולד אלא רביעי. סמ"ע שם ב

³ אבל יש לתמוה על הרמב"ם [פ"ט מנז"מ ה"א] וכל הפוסקים שפסקו דאפי' ליתא לפרה משתלם כל חצי נזק מולד ואמאי כיון דקיימא לן כר"ע וכיחש מזיק ברשותן דתרווייהו מדוע לא יפסיד גם הניזק בהפסד הפרה וכמ"ש התוס'. והנה חזרתי על כמה צדדים ודרכים והדרך היותר קרובה בעיני לומר עפ"י מה שהרמב"ם סבירא לי' דאפי' לר"ע דס"ל שותפי נינהו אפי"ה אם שחטו המזיק קודם שנגמר דינו לא הוי אלא מזיק שיעבודו של חבירו כמבואר אצלי במק"א טעמו ונימוקו דהרמב"ם ז"ל, ולפיכך הוא ז"ל מפרש דהאי דקאמר אי ליתא לפרה משתלם רביעי נזק מהולד אין הכוונה שנאנסה הפרה אלא דליתא בעולם כלומר שהזיקה המזיק והפסידה, ואם לא הוי הולד מסייע בגניחתה הוי הניזק מפסיד הכל משום דמזיק שיעבודו של חבירו פטור, אבל אם הוי הולד מסייע בגניחתה משתלם כולו ח"נ דידי' מהולד כיון שעדיין לא חלקו ביניהם יכול הניזק למימר להמזיק חלק שלך הפסדת ושלי עדיין קיים ואין המזיק יכול לומר לו כבר זכית ברביעי נזקך בגוף הפרה ואני פטור על הזיקה משום דמזיק שיעבודו של חבירו דכיון שלא חלקו עדיין יכול למימר שלך הפסדת וגם זה הוא דבר חדש תרומת הכרי שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר לעיל דף מו. ששורר שנגח⁴ פרה מעוברת והפילה, אין שמין פחת הפרה בפני עצמה ופחת הולד בפני עצמו, אלא שמין כמה היתה הפרה שוה כשהיא מעוברת ובריא, וכמה היא והנפל שוים עתה ומשלם ההפרש.

ג. וכן אתה מוצא בקוטע יד עבדו של חברו

תשלום נזק שהוא אחד מחמישה דברים שחייב החובל בחברו הוא כשחסרו אבר או עשה בו חבורה ואין סופה לחזור לקדמותה⁵, ושמין⁶ אותו כעבד⁷ העומד להמכר כמה היה שוה קודם החבלה וכמה שוה לאחר מכן, וההפרש הוא הנזק שחייב לשלם לו, ואם עשאו חרש נותן לו דמי כולו⁸.

במה דברים אמורים באדם שאין לו אומנות⁹, אבל מי שיש לו אומנות שמין כפי פחת עבד הנמכר באומנות שלו¹⁰, ואם הפחת הוא יותר מסתם עבד נותן לו הזיקו, אבל לא

⁴ שו"ע ונו"כ שצמ"ד

⁵ ואפילו חיסרו כשעורה מעורו חייב, שו"ע סימן תכ סעיף יג. וכתב הסמ"ע שגם כשסכו בסם והשיר שערו ואין סופם לחזור יש בו נזק, שלא יהיו לו שערות להמם בהם ראשו, וצ"ל שיש פחת בעבד הנמכר משום כך.

⁶ שו"ע ונו"כ שם א

⁷ בסמ"ע ס"ק טז כתב בשם רש"י והנ"י ששמין אותו כעבד עברי, אבל הרא"ש כתב כעבד כנעני, שהרי עבד עברי אינו נמכר אלא לשש שנים, ואם באנו לשומו בכל פעם לשש יעלה יותר משומא של פעם אחת לצמיתות (בב"ח משמע שאם שמין כעבד עברי באמת אין שמין אלא כנמכר לשש שנים בלבד, עיין שם, וצ"ע). וכתב עוד הסמ"ע שאפילו הניזק הוא אדם חשוב שאינו נמכר כעבד, לענין נזק הכל שווין, דמה שפגע בחשיבותו ישלם לו בכלל בושת, וכתב בערוה"ש סעיף מד שאין נזק ושבת בשוטה שאינו בר מלאכה ואינו נמכר, וחרש נמי אינו בנזק ושבת דהא חרשו נותן לו דמי כולו אפי"כ בעל אומנות, וקמין נמי אם אינו בר מלאכה אינו בשבת, ומשמע שקמין בר נזק הוא, ופשוט שרואין אם הוא שוה כעבד הנמכר, ודאי יש בו נזק.

⁸ שו"ע ונו"כ שם כה לכאורה גם זה כעבד הנמכר, והיינו כמה היה שוה להמכר קודם שחרשו, וכיון שחרש אינו נמכר שאין אדם קונה עבד חרש, נמצא שהנזק הוא דמי כולו, וכן משמע בסעיף כו בד"ץ שומת איברים ודמי כולו, דמשמע ששומא אחת היא. פתחי חושן חלק ו פרק יא הערה כב

⁹ רמ"א שם טו

¹⁰ היינו אם הוא עבד נוקב מרגלית וקמט ידו, ההיזק הוא יותר משל סתם עבד. והש"ך שם הביא דעת רש"ל שחולק וסובר שאין לחלק בכך, וכתב הש"ך שאין טעם לדברים, דמ"מ הזיקו יותר מעבד שאינו יודע שום מלאכה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

פחות מסתם עבד שאין לו אומנות¹¹, וכן כשחרשו והוא בעל אומנות השוה יותר מסתם עבד נותן לו כפי מה שנפחת באומנותו מחמת החרשות¹².

ד. וכן אתה מוצא במזיק שדה של חבירו

בהמה שאכלה¹³ פירות שדה מחוברים, ועדיין צריכים לקרקע, אמרו חז"ל ששמיין הנזק בששים¹⁴, כמו שיתבאר להלן דף נה: נח: בעזה"ת.

כיצד, הרי שאכלה בית סאה בשדה, שמיין שדה של ששים סאין כמה היא שוה, וכמה שוה לאחר שנפחת בית סאה ממנה, ומשלם ההפרש, וכן הדין באכלה קב או רובע הקב, ואפילו אכלה קלה אחד משערין בשדה של ששים קלחים.

אכלה פירות תלושים¹⁵, או אפילו מחוברים שאינו צריכים לקרקע, שמיין כפי שווים ומשלם הנזק.

הקוצין פירות אילן¹⁶, או שאכלה מהם בהמתו¹⁷ יש אומרים שאם הוא דקל שאין פירותיו חשובים כל כך, משערין אותו בששים דקלים ע"ג קרקע, ואם

¹¹ סמ"ע ס"ק יז עפ"י דברי הטור בשם הרא"ש, כגון שקטע רגלו, אין רבו מקפיד כל כך בנוקב מרגלית שראוי הוא למלאכתו הראשונה, ולפעמים עוד יותר, שע"י הסרון רגלו ישב בקביעות במלאכתו, ובאופן זה נותן לו כפי סתם עבד, שאין השומא באומנות באה לגרוע ממנו, שהרי אם ירצה לא יעסוק באומנות זו והרי הוא כשאר אדם הנמכר לכל מיני מלאכות. ויש לדון במי שהוא בעל עסק ומתפרנס בעסקו, או שיש לו אומנות והוא עצמאי ומרויח הרבה ואיך נדון בו נזק, שבודאי אם נדונו כעבד הנמכר יתכן שהפסדו הוא מועט, אבל סוף סוף זה אינו עבד והפסידו הרבה, ובפרט בזמננו שאין מצוי למכור עבד לצמיתות וכמעט שלא שייך לשום דמי הנמכר לצמיתות, לכאורה לא מסתבר לשום כפי עבד הנמכר, וא"כ מהו השומא והשיעור, וכן יש לעיין בחובל באשה כיצד שמיין הנזק, שהרי אינה עומדת להמכר כשפחה, ובשלמא אם יש לה אומנות, שמיין הנזק כדין בעל אומנות, כמבואר כאן, אבל כשאין לה אומנות, נמצא שאין בה דין נזק, וצ"ע. פתחי חושן שם הערה כד

¹² שו"ע ונו"כ שם כה

¹³ שו"ע ונו"כ שצד ד

¹⁴ והוא לפעמים קולא למזיק ולפעמים הומרא, שאם השדה גדולה שיעור הפחת מועט, ואם השדה קמנה היה שיעור הפחת מרובה, ונתנו חז"ל שיעור ממוצע שלעולם משערין לפי ששים,

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם ו

¹⁷ סמ"ע יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

פירותיו חשובים משערים הדקל בפני עצמו, ויש אומרים שגם בדקל שנגמר גידולו משערין כמו שהוא, ואם לא נגמר גידולו משערין בשישים.

ה. פרה דחד וולד דחד פיטמא לבעל פרה נפחא ... חולקין והלכתא חולקין

המזיק פרה מענברת והיתה הפרה שייכת¹⁸ לאחד והולד לאחר, שמין מה שהיתה הפרה שוה מחמת שומנה, ופחת זה נותן לבעל הפרה, ומה שהיתה שוה יותר מחמת נפחה חולקים בין בעל הפרה ובעל הולד¹⁹, והנפל של בעל הולד.

ו. הקדר שהכניס קדרותיו ... הכניס פירותיו לחצר בעה"ב שלא ברשות ואכלתו בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה בהן בעל הפירות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב

כבר התבאר לעיל דף יג: יד. שהשן הרגל והקרן שהזיקו ברשות שמיזחדת למזיק, ואין רשות לניזק, כולם פטורים.

¹⁸ שו"ע ונו"כ שצט"ה

¹⁹ שמין באופן זה דהיוקר של מעוברת מאינה מעוברת הוה בג' דברים האחת: שהקונה מחשב שווי העובר ואף שאין דמיון להנולד מ"מ משלם קצת בעד זה, והשניה: מפני שהבהמה כשהיא מעוברת נראית שמינה יותר מכשאינה מעוברת. והשלישית: מפני הנפח שנראית יותר גדולה בכמותה. לפיכך שווי העובר נוטל שמעון ופחת השומן שפחת גוף הפרה לבעל הפרה ואף על גב דהיתה נראית יותר שמינה מפני העובר מ"מ כיון דהעובר בעצמו אין לו שומן כלל אין לו חלק בזה ופחת הנפח דהיינו מה שהיתה נראית יותר גדולה חולקין בעל הפרה עם בעל הולד וכל אלו ביהוד הוא פחות ממה שישומו כל אחד לבדו דגם הקונה יודה שבסיבת העובר נראית יותר גדולה ושמינה אלא דמ"מ מעלין המקח קצת בשביל זה. ערוך השולחן שם ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

לפיכך הנכנס לרשות²⁰ חבירו שלא ברשות²¹ והזיקתו בהמתו של בעה"ב, או הכניס פירותיו²² לחצר חבירו שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעה"ב²³, פטור, ואם הוחלקה בהם והזיקה בהמתו של בעל הבית, בעל הפירות חייב. כמו שיבואר להלן.

הכניס פירותיו או שורו ברשות והזיקו ע"י בהמת בעה"ב, נחלקו הפוסקים, יש אומרים²⁴ שבעל החצר פטור אא"כ קיבל עליו בפירוש לשמור²⁵ הפירות או השור, ויש אומרים²⁶ שבנתינת רשות להכניס ה"ז כאילו קיבל עליו שמירה,

ואם נכנס²⁷ ברשות, והזיק הוא עצמו, בעה"ב חייב.

ואם הכניס פירותיו לגדיש של חבירו ברשות ויש שם שומר, לכו"ע חייב בעל הגדיש²⁸.

ופועלים הנכנסים לתבוע שכרם דינם כנכנסים ברשות, וי"א²⁹ שלעולם לא מיקרי נכנס ברשות, ואפילו אמר לו בעה"ב הן, כל זמן שלא נתן לו בפירוש רשות להכנס.

²⁰ שו"ע ונו"כ שפ"ט י

²¹ שאומר לו אילו לא נכנסת לרשותי לא הגיע לך הנזק, ובמה שתמה הרמ"א על לשון הרמב"ם והשו"ע, עי' בסמ"ע ומ"ז ובאה"ג מ"ש בזה

²² שו"ע ונו"כ שצ"ג א ד

²³ וכתב הרמ"א שאפי' היה בעל החצר טוחן בשכר וזה הביא לטחון שישתכר בעל החצר מיקרי שלא ברשות, כמבואר להלן, ויש לעיין מ"ש מהא דסימן תכ"א סעיף ט ובסמ"ע שם גבי נכנס לחנותו של נגר דהוי כנכנס ברשות.

באור שמח פ"ג מה' נזקי ממון מסתפק בהכניס פירותיו שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעה"ב, אם חייב עכ"פ במה שנהגית, או דילמא הוי כאילו המכניס האכילם, וגם מדין יורד פטור שהרי לא נתכוין להשביח, ומצדד לפטור וסיים בצ"ע, עיין שם.

²⁴ שו"ע ונו"כ שצ"ג א ושצ"א כדעת רבי

²⁵ שכל שלא קיבל עליו לשמור אמרינן שלא נתן לו רשות ויתחייב בנזקין. ויש לעיין לדעת השו"ע שאפילו הכניס ברשות אין בעל החצר מתחייב בנזקין, א"כ גם בנכנס לחצר חבירו והזיק ע"י שורו של בעה"ב יהא בעל החצר פטור, ומסוגית הגמרא נראה שתלוי אם נכנס ברשות או שלא ברשות, וכל שנכנס ברשות חייב בעל החצר, וא"כ מ"ט דרי"ף ורמב"ם שפסקו כרבי שאינו חייב עד שיקבל עליו לשמור, אף על פי שבאדם לא שייך קבלת שמירה, ואדרבה מכאן משמע דכל ברשות מתחייב שלא יזיק הנכנס. ועי' חזו"א ב"ק סי' ד סק"א אם גם בבמה יש לחלק בין הזיק להזיק כמו שחילקו באדם.

²⁶ רמ"א שם כדעת חכמים

²⁷ רמ"א שם

²⁸ שו"ע ונו"כ שצ"ג ד, ששומר הגרנות מסתמא מקבל עליו לשמור, אף על פי שלא קיבל עליו בפירוש, ועי' בסמ"ע שם סק"ז שהביא דברי הרא"ש שמסתפק בשומר גרנות דאפשר שאף שלא ברשות הוי כסתמא, אבל הט"ז כתב בשם הי"ש דלא מסתבר דבשלא ברשות יהא צד חיוב, ואף הרא"ש לא כתב אלא בלשון אפשר. ובערוה"ש הביא מדברי הירושלמי שבבית לכו"ע הוי כקיבל עליו שמירה, ובשדה לכו"ע לא הוי כקבלת שמירה, ולא נחלקו אלא בחצר, ועיי"ש מ"ש להסביר דברי הירושלמי, וכתב דש"ס דילן ע"כ לא ס"ל לחלק בזה, ולפי"ז אין חילוק בין בית לבין חצר או שדה, אא"כ בשומר בבית הגרנות, ועי' ש"ך סי' רצ"א סק"ח שמחלק בין בית לחצר כשנתן לו רשות להכניס.

²⁹ ט"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

דף מז:

ז. הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות ונגחו שורו של בעל הבית או שנשכו כלבו של בעל הבית פטור

וכן כשנכנס שורו לחצר הבירו שלא ברשות ונגחו שורו של בעה"ב³⁰, פטור וכן אם הזיקו בעל החצר, פטור, שיכול לומר: כיון שהכניסו שלא לדעת לא ידעתי בו עד ששגיתי בו. ומיהו אם הזיקו לדעת, חייב לשלם נזק שלם, שאף על פי שיש לו רשות להוציאו מרשותו, אין לו רשות להזיקו.

ח. נגח הוא שורו של בעל הבית חייב

הזיק שור³¹ הנכנס לבעל החצר או לשורו, דינו כאילו הזיקו ברשות הרבים³², ומשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם³³. ואם הזיק בשן ורגל כבר התבאר שחייב שהרי זה שן ורגל ברשות הניק.

ט. נפל לבורו והבאיש מימיו חייב

³⁰ שו"ע ונו"כ שצח א

³¹ שו"ע ונו"כ שם ב

³² ולא תימא דאפילו תם ישלם נזק שלם בהזיק דקרן מק"ו דשן ורגל שאין משלמין עליהן ברשות הרבים אפ"ה משלמין עליהן ברשות הניזק נזק שלם, קמ"ל דלא אלא אמרינן דיו הואיל דברשות הרבים אינו משלם אקרן כי אם חצי נזק גם ברשות הניזק ישלם. סמ"ע שם א

³³ כתב הט"ז סימן שצח סעיף ד שאין בעל השור יכול לומר לניזק למה לא הוצאת את שורי שנכנס לחצרך, שיכול לומר סבור הייתי שלא יזיקנו ולכן לא הוצאתיו ביד חזקה, ונראה שהט"ז לשימתו שמעיקר הדין על הניזק לסלק הנזק, אבל לדעת הסמ"ע שם סק"ה אין על הניזק לסלק הנזק אא"כ כשנעשה בור ברשותו, ועי' פרק ח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

שור שנפל³⁴ לבור והבאיש מימיו בשעת נפילה כגון שהיה מלוכלך בטיט וצואה, ולכלך המים שבבור³⁵. חייב³⁶, ואם הבאיש מימיו מחמת ששהה שם לאחר נפילה, פטור בעל השור בנזקי המים³⁷ כפטור נזקי כלים בבור³⁸.

חפר בור ברשותו ונכנס שם אדם או שור שלא ברשות, והוזק בבור³⁹, פטור, ואם נכנס ברשות אבל לא קיבל עליו שמירה, יש אומרים⁴⁰ שנחלקו הפוסקים אם חייב.

³⁴ שו"ע ונו"כ שם ד

³⁵ וכל המחובר לגופה כגופה דמי

³⁶ הסמ"ע כתב שתם משלם ח"נ ומועד נ"ש, ונראה דס"ל דהוי משונה שיפול לתוך הבור, וצ"ע מ"מ אין כונתו להזיק, אבל הט"ז כתב דהוי שן ורגל שהזיקה מצוי (ומ"ש רש"י דהוי מזיק ממש, היינו דלא הוי גרמא, וכן כונת המאירי במ"ש מזיק בידים) ולכאורה לרב יוסף דמוקי ליה בחזא ירקא היינו שן, אבל לעולא דמוקי ליה בלא חזא ירקא, משמע כדברי הסמ"ע דהוי קרן משונה, והיה אפשר לומר דהא והא איתא, דבחזא ירקא הו"ל שן ובדלא חזא ירקא הוי קרן, אלא שבגמרא שם משמע דרק כשיש אדם בבור הו"ל קרן משונה, וצ"ע. ובתפא"י כתב שאפי' נפלה באונס חייב, דומיא דנפלה לגינה, וצ"ל דכיון שנכנסה לחצר המזיק שלא ברשות אין נפילת אונס פוטרתו, ויש לעיין לסברת הסמ"ע שהוא קרן, ואפי' ברה"ר חייב, מה דינו בנפל באונס, ועי' אולם המשפט, ובערך ש"י כתב בשם תוס' רי"ד שמשלם נזק שלם, ואיירי כשבעל השור הכניסו שאף תם בחצר הניזק משלם נזק שלם, עיין שם

³⁷ שו"ע ונו"כ שם, שהשור בבור הוא כשאר תקלה שדינו כבור, ובור פטור על הכלים, ולא דוקא כלים, אלא כל שאינו בעל חי דינו ככלים,

³⁸ וכתב הסמ"ע דמה שהוצרך השו"ע לטעם דכלים בבור, הא בלא"ה יש לפטור בעל השור מפני שהיה על בעל החצר להוציאו משם שלא יבאישו מימיו, וכמו שמצינו בסימן תנ בדין פחת נבילה, וכן בסימן תי סעיף ד גבי שור שחפר בור בחצר חברו שעל בעל החצר לסלק הנזק, דשאני התם שצריך המזיק לשלם לו הוצאותיו, ולאחר שישלם לו נעשה הוא בעל הבור, משא"כ כאן אין לו חלק בשור שנפל למימיו, ולכן בעל השור חייב בנזקו מדין בור, אי לאו משום דפטור על הכלים, והט"ז תירץ דכאן הוצרך לטעם זה אפילו קודם שנודע לבעל החצר שנפל לבור, ומשמע שלאחר שנודע לו חייב הוא לסלק הנזק, וצ"ע. ובאולם המשפט הביא מי שהקשה מכאן על שיטת הש"ך בסימן שפז דכל נזק שאפשר לתקנו חייב המזיק לתקנו א"כ הי"ג למה לא יתחייב בעל השור לתקן ולהוציא שורו, ותירץ דשאני בחצר חברו שאינו יכול להכניס פועלים.

³⁹ סמ"ע סימן תי סק"ה

⁴⁰ ערוה"ש שם סעיף ד, כשם שנחלקו בהכניס שורו או פירותיו ברשות, אם הרשות כולל גם קבלת שמירה, כמבואר בפרק ה, אבל אם קיבל עליו שמירה בפירושו, פשוט שחייב, וכבר ציינתי שם שלגבי אדם לא מצינו קבלת שמירה, וכל שנכנס ברשות חייב בנזקין, אלא שלכאורה בבור דמיא להזיק שפטור אפילו כשנכנס ברשות, וצריך לומר שמ"מ היה לו להודיעו שיש שם בור, ולענין זה שייך מחלוקת הפוסקים, ולכאורה אפשר להוכיח קצת כדבריו מדנקטו לשון הפקיר רשותו (עי' להלן), ומשמע דוקא הפקיר אבל בנתנית רשות פטור. ומ"מ צ"ע דאפשר שלא נחלקו אלא בשמירת שורו שלא יזיקנו או לפירותיו, אבל לענין נזקי בור, מהיכתי תיתי נאמר שיצטרך קבלת שמירה, דלכאורה פשוט שכל שידוע שאדם אחר נמצא במקום שיש בור פתוח, חייב להודיעו, ואם הוא בור שלו חייב, וצ"ע.

ונראה פשוט שהנכנס למרחץ והוחלק במים וניזוק שאין מקום לחייב בעל המרחץ, ואפילו לדעת הפוסקים שבנכנס ברשות חייב, משום דלא שייך בזה קבלת שמירה, שכל הנכנס יודע שיש שם מים ועליו להזהר בעצמו, ואין בעל המרחץ חייב אפילו להודיע שאינו מקבל שמירה. פתחי חושן חלק ו פרק ז הערה יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

י. ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב רבי אומר בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו לשמור

אם הכנים⁴¹ ברשות בעל החצר, שבעל החצר נתן רשות לאחד להכניס שורו להצירו והזיק שור אותו אחד לשור בעל החצר פטור בעל השור.

ואם הזיק שור בעל החצר לשור הנכנס ברשות, פטור, אלא אם כן קבל עליו בעל החצר שמירתו⁴². וי"א⁴³ שכיון שנתן לו רשות ליכנס הוי כאלו קבל עליו שמירתו.

ודוקא בנוקין דאתו ליה מבעל החצר, אבל בנוקין דאתו ליה מעלמא, אינו חייב עד שיקבל עליו שמירתו.

אך אילו הזיקו בעל החצר בעצמו לשור הנכנס לדעת שידע בו שנכנס אף שנכנס שלא ברשות אפילו בשוגג חייב משום שאדם מועד לעולם⁴⁴.

וכן אם בקש מחבירו⁴⁵ שיתן רשות להכניס בהמתו או פירותיו להצירו, ונתן לו רשות ולא פירש כלום בשמירתו, אינו חייב בשמירתו כלל. ויש חולקין שנחשב כקיבל שמירה כמו שהתבאר⁴⁶, ודוקא בחצר אבל אם הכנים לבית בעל הבית ברשות סתמא דמילתא קיבל עליו בעה"ב שמירה לכו"ע⁴⁷.

⁴¹ שו"ע ונו"כ שצח ה

⁴² המחבר פסק כרבי [ב"ק מ"ז ע"ב] דס"ל דאף שנתן לו רשות לראובן להכניס שורו, מ"מ לא קיבל עליו שמירת שור. סמע שם ו

⁴³ רמ"א שם כדעת הפוסקים כרבנן דס"ל דמסתמא קיבל עליו שמירת שורו, כיון דבעל החצר הוא מסתמא הוא ובני ביתו הן בחצירו, משא"כ זה שהכנים שורו דלא נשאר עומד שם לשמור שורו שלא יזיק לבעל החצר. סמ"ע שם

⁴⁴ סמ"ע שם ז

⁴⁵ שו"ע ונו"כ רצא ג

⁴⁶ רמ"א שצנ א

⁴⁷ כן הוא בהגה"א פר' הפרה מא"ז וכן עיקר ומ"ש בתשוב' הרא"ש שבטור זהו בבית הנפקד כו' אין חולק ע"ז אלא פירושו כמ"ש הב"ח ע"ש וגם דברי הסמ"ע ס"ק ה' יש לפרש כן. ש"ך שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

**יא. הא ברשות לא מיחייב בעל קדירות בנזקי בהמתו דבעל
חצר ולא אמרינן קבולי בעל קדירות נטירותא
דבהמתו דבעל חצר**

הזיק השור⁴⁸ שנכנס ברשות לרכוש בעל החצר, פטור⁴⁹ בין בשן ורגל ובין בקרן.

**יב. הכניס פירותיו לחצר בעל הבית ... לא שנו אלא
שהוחלקה בהן אבל אנלה פטור מאי טעמא הוה לה שלא
תאכל**

המכניס פירות⁵⁰ או כלים לחצר חבירו שלא ברשות, והוחלקה בהם בהמתו של בעל החצר, חייב בעל הפירות בנזקיו, ואם הכניסם ברשות, פטור⁵¹.

אכלה בהמת בעל החצר את הפירות והזיקה מחמת אכילתה, אף על פי שהכניס שלא ברשות פטור⁵².

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שצח ה לגבי קרן (וכ"ש לגבי שן ורגל),

⁴⁹ וכתב הסמ"ע סק"ו שבוזה אליבא דכו"ע פטור, דכיון שנכנס ברשות קיבל עליו עכ"פ שלא יתחייב הנכנס בנזקיו, ונראה שזהו עפ"י פירושו בדעת הראב"ד שבנגיחה פטור, אבל לדעת המ"מ שמגיה בדברי הראב"ד שאף בנגיחה תמה, וסובר שהוא כחצר השותפין, הרי חייב בקרן, וע"י לחם משנה שם. ופשוט שכל מה שנתבאר לפטור הנכנס ברשות, היינו בסתמא, אבל כשאמר לו בעל החצר בפירוש שאינו מקבל שמירה, ודאי שחייב הנכנס בין בהזיק ובין בהזוק, ונראה שאפילו לא אמר שאינו מקבל שמירה, כל שלא נתן לו רשות אלא בהגבלה מסוימת ועבר על ההגבלה, ה"ז כאילו לא קיבל שמירה, וע"ד זה צריך לפרש מ"ש ברא"ש בתשובה כלל קא סימן ד בדין ראובן שהעמיד בהמתו בבית שמעון ברשות ולא קשרה כראוי והותרה והזיקה שחייב, ומשמע שם שחייב בין בנזקי שן ורגל ובין בנזקי קרן, וצריך לומר שנתן לו רשות להעמיד בהמתו כשהיא קשורה, וכיון שלא קשרה כראוי נעשה כהכניס שלא ברשות. פתחי חושן שם פרק ה הערה כח

⁵⁰ שו"ע ונו"כ שצג א וחיובו מדין בור (שחייב ברשות הניזק), כדמוכח בראשונים בסוגיא, וכן אם הזיק בעה"ב עצמו חייב, שהרי בור חייב על נזקי אדם

⁵¹ שו"ע שם, וכתב הסמ"ע שאף לדעת המחבר שפסק כהרי"ף ורמב"ם שכל שלא קיבל עליו בפירוש לשמור אינו חייב על הפירות, היינו דוקא כשהזוק הפירות או הכלים, אבל מ"מ מהני נתינת רשות שלא לחייב המכניס כשהזיק לבעה"ב, דשמירת רכושו ודאי קיבל עליו, ונדהק הסמ"ע במ"ש הרמ"א ויש חולקין, אבל הש"ך כתב שהגהת הרמ"א לא קאי על דין זה אלא על סוף הסעיף לגבי חיוב בעה"ב בנזקי הפירות

⁵² שו"ע ונו"כ שם ב, מפני שהיה לה שלא תאכל, ומשמע בנמרא בין שאכלה יותר מדאי ובין שהיו הפירות עצמם מזיקים לה, ומשמע בני"ש שכאן אפילו בדיני שמים פטור, שהרי לא נתן בפניה שתאכל (ומה דמשמע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ואם הכנים ברשות ויצא בעל החצר והשאיר את המכנים שם לדעתו, ואכלה בהמת בעל החצר והזוקה, חייב המכנים⁵³.

יג. הנותן סם המות לפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים

המניח סם המות לפני בהמת חבירו ואכלה והזוקה⁵⁴ אינו אלא גרמא.

יד. האשה שנכנסה לטחון חטים אצל בעל הבית שלא ברשות ואכלתו בהמתו של בעל הבית פטור אם הזוקה חייבת

היה בעל החצר טוחן בשכר, וזה הביא לטחון שישתכר בעל החצר דינו כמכנים שלא ברשות, שהתבאר לעיל שאם הזיקתו בהמתו של בעה"ב⁵⁵

מדברי הסמ"ע סק"ד שהטעם משום שהיה לבעל החצר לשמור פרתו וכו', צ"ע שהרי איירי בנכנס שלא ברשות, ומשמע אפילו שלא בידעתו).

⁵³ שו"ע ונו"כ שם ג, אף על פי שלא קיבל עליו המכנים בפירוש לשמור (וכ"ש כשקיבל לשמור), כיון שידע שבעל החצר יצא משם והשאירו בחצרו, ה"ז כקיבל לשמור, ומסיים בשו"ע (מהגמרא), מעשה באשה שנכנסה בבית שכנתה ללוש ולאפות, והניחה ונתעלמו כדי שלא יביטו בה בעת לישתה ואפייתה (משום צניעות), ובא עז של בעה"ב ואכל הבצק ומת, וחייבוה חכמים לשלם, וכן כל כיוצא בזה, ע"כ, וביאר הסמ"ע שבא לומר שאפי" לא ידע הנכנס שנסתלק בעל החצר, אמרינן דמסתמא נסתלק משום צניעות, והמ"ז כתב בשם היש"ש שאם נראה לעיני הדיין שאין בעל החצר מוחזק כ"כ בצניעות, אינו יכול לומר שנסתלק משום כך, עיין שם. ונראה שאם יצא שלא מטעם צניעות צריך שידע הנכנס שיצא.

⁵⁴ ש"ך סימן שפו ס"ק כו בשם הטור (וכ"ש כשהזוקה מחמת אכילה יתירה), ותמה על המחבר שהשמיטו. והתוס' בב"ק דף מז ע"ב כתבו הטעם שכל שבמתכוין מביא עליו דבר שמזיק אינו ראוי זה להתחייב בכך, ונראה דמה שהוצרכו למעם זה, והרי בלא"ה יש סברא פשוטה לפוטרו, שהוא לא עשה הנזק, שהוקשה לתוס' הרי במעמיד בהמה על פירות חייב, וה"נ לא גרע ממעמיד, וע"כ כתבו הטעם שהיא עצמה הביאה הנזק, ומ"מ משמע שבכלל גרמא הוא וחייב מדיני שמים, וכמו גבי מבעית את חבירו דלעיל, ואפשר שהתוס' כתבו כן רק לגבי אכלה יותר מדאי והזוקה, ואין זה בגדר מזיק כלל, ונראה שכן גם כונת הרא"ש שם (עי' שו"ת בית שלמה חו"מ סי' קנו ומ"ש להלן פרק ה הערה צח), אבל המאירי בב"ק כתב הטעם, הואיל ואין דרכה לאכול סם המות, אין כוונה זו קרויה כוונה להזיק, וצ"ע היכן מצינו טעם לפטור מפני שאין כוונתו להזיק, ואפשר שבא לומר שאף מגרמי אינו חייב, כיון שאין כוונתו להזיק. ועי' מדבריו בפרק ה בדין פורץ גדר לפני בהמה. והש"ך שם כתב שאפילו אכלה עשב מאכל בהמה שהיא סם המות לה פטור, וכתב עוד שאפילו עירב סם המות במאכל הראוי לה פטור, ולכאורה אינו אלא לסברת התוס' שהיא עצמה הזיקתה, אבל לסברת המאירי, הרי דרכה לאכול מאכל זה. ובחזו"א ב"ק סי' יד סק"ט מסתפק בנותן סם לתוך פיה אם חייב, ונראה דעתו דהוי כאש. פתחי הושן

שם פרק ג הערה מ

⁵⁵ רמ"א ונו"כ שצג א ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

או אכלתן בהמתו של בעה"ב⁵⁶, פטור, ואם הוחלקה בהם והוזקה, בעל הפירות חייב כמו שהתבאר.

**טו. איבעיא להו היכא דקביל עליה נטירותא מהו דנפשיה
הוא דקביל עליה או דלמא אפילו נטירותא דעלמא קביל
עליה**

הכנים פירותיו לחצר חבירו שלא ברשות ונכנס שם שור של אחר שלא ברשות והזיקם, בעל השור פטור⁵⁷.

ואם הכנים הפירות ברשות בעל החצר, חייב בעל השור⁵⁸, נכנס גם השור ברשות, חזר דינם כחצר המיוחדת לזה לשורים ולזה לפירות. שהתבאר לעיל דף יד.

גם אם נתן רשות⁵⁹ שי"א שהרי זה כקבל עליו שמירתו. חייב בנוזקין שבאו מבעל החצר או ממונו כמו שהתבאר, מכל מקום נזיקין שבאו מבחוץ, כגון שנכנסו שוורים לחצרו והזיקו לזה אינו חייב עד שיקבל עליו שמירתו אבל אם יצא לחוץ והזיק, חייב בעל החצר⁶⁰.

⁵⁶ ויש לעיין מ"ש מהא דסימן תכא סעיף ט ובסמ"ע שם גבי נכנס להנותו של נגר דהוי כנכנס ברשות.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שפט מז, דלא הוי חצר הניזוק, ונראה שבקרבן חייב, דהו"ל כשניהם שלא ברשות

⁵⁸ רמ"א שם (וכ"ש בקרבן), וכתב דהו"ל כחצר השותפין, והיינו כיון שיש לו רשות להכניס שם פירות הרי הוא כשותף עם בעל החצר, ושוב מיקרי חצר הניזוק. וכתב המאירי שאפילו לא קיבל עליו שמירה, שבעל החצר פטור, מ"מ לגבי השור האחר מיקרי חצר הניזוק, וחייב בעל השור.

⁵⁹ רמ"א שצח ה

⁶⁰ דדווקא שיכנסו שורים אחרים בחצר דידיה להזיקו זה אינו מקבל אבל שאר דברים מקבל. והוא כתירוף הב' של התוס' [ב"ק מ"ז ע"ב ד"ה אימא], מהרש"ל. וה"ה אם חנק עצמו בחצר דחייב ואף אם יצא והזיק לאחרים חייב בעל החצר ע"ש באריכות ואין משמעו' לשון מוהר"ם בן ומכ"מ דברי מהרש"ל עיקר ודוק ש"ך שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

